

Академик Драгутин П. ВУКОТИЋ

ПАНСЕКСУАЛИЗАМ

– Интимна област људског живота –

ПРЕТХОДНЕ НАПОМЕНЕ

Овом престижном аудиторијуму, састављеном од врхунских уронефролога и елитних интелектуалаца, било би скоро неучтиво говорити о пансексуализму као учењу по којем се све душевне појаве морају изводити из полног живота и сексуалног нагона. Заправо, пансексуалисти сматрају да је полност основни покретач цјелокупне животне активности. Уосталом, полност је једно од елементарних билошких својстава свих живих створова, укључујући и оне једноћелијске. (Суштина полне функције је намијењена репродукцији, оплођавању, размножавању и опстајању или продужавању те врсте.) Полност прожима све сегменте човјековог организма, све његове функције и све облике људског понашања. Најсуптилнија есенција људске сексуалности је љубав.

Рјечју, пансексуализам се може тумачити и као поглед на свијет заснован на начелима полне динамике као биолошког замајца људског рода.

Дакле, полност је од суштинског, егзистенцијалног значаја за човјечанство. Упркос непрекидним искуствима стицаним у сукцесивном обављању сексуалних активности, њихово потпуно оплемењивање и уљуђивање и поред разборитих предлога и тежњи читавих плејада врских филозофа, теолога и етичара, још увијек није индивидуално и социјално сасвим уравнотежено. Полност је, пак, чврсто повезана са емоционалном и психофизичком човјековом равнотежом. Наиме, на полне манифестације утичу биолошки и психолошки фактори а постоје разлике између мушке и женске

сексуалности и знатно се мијењају у разним животним раздобљима исте личности.

Укратко, нормално регулисана и активна сексуалност чини човека задовољним, стваралачки настројеним и социјално прилагодљивим.

Сексуалне неусклађености често су праћене асоцијалним понашањем и резигнацијом оптерећеном осјећањем животне промашености.

Будући да су поједини облици сексуалних сметњи органски условљени, а не само психички, то је медицинска сексологија као мултидисциплинарна област на старању тима састављеног од: уролога, ендокринолога, неуролога, клиничких фармаколога и, наравно, психијатара.

КРАТКА ПОДСЈЕЋАЊА

Полност је стара колико и живот.

Од библијских до садашњих времена скоро је незаобилазно истицање сполности, као саставног дијела настајања и опстајања људског рода.

Било би патетично помињати прародитељске гријехове, због којих су Адам и Ева прогнани из раја, јер су били више сексуално него сакрално мотивисани.

На оваквом скупу било би сувишно цитирање многобројних дјела из класичне или модерне сексолошке литературе, или навођење историјског и савремене умјетности инспирисане љубављу или љубомором, срећних или трагичних полних партнера, да би се потврдила убиквитарност и свременост пансексуализма.

Кроз концентричне цивилизацијске кругове, љепотом опчињени књижевници исписивали су дирљиве стихове, потресне драме и узбудљиве романе, засноване на љубавним доживљајима и романтичним емоцијама. Нека од ових дјела су зачињена сексуалним ухићењима, али лишена порнографских сурогата. Она су вриједна поновног читања или позоришног репризирања. Уосталом, треба се подсјећати античких филозофа и њихових мудрости, али и атинских хетера и римских куртизана, храмовских проститутки и бласфемичких међуполних пикантерија.

Зацијело би било претјерано призивати у сјећање Клеопатру и Марка Антонија и њихове животне трагедије подстицане љубављу и империјалним претензијама. Не треба правдати али мора се схватити, морбидна сексуална пожуа и незаситна глад нимфоманијакалне Валерије Месалине, или пустоловног и сатиroidног Казанове.

Да ли је цјелисходно упоређивати „слободну љубав” коју су практиковали примитивни номади, са поклоницима „сексуалних револуција” и масовних окупљања протагониста „новог прољећа” (у току шездесетих и седамдесетих година претходног вијека)? Сличност је очигледна између сексуалног промискуитета који је својевремено пропагирала Александра Колонтај и савремене медијске понуде разноврсног повезивања хомо или хетеросексуалних партнера, жељних непосредног или аудиовизуелног уживања у порнографским сценама.

Чувене древне, разблудне светковине посвећене Баху и Венери нијесу заборављене. Оне су задржале еротизирајућу суштину а само су форму модернизовале и, захваљујући информационој технологији, омасовиле се, макар виртуелно.

У митологији старих Хелена, Ерос и Танатос су раздвојени, али је смрт, по Ерићу, „природан близанац” сексуалности.

Хришћанство повезује поријекло умирања са полним пороцима првих божјих бића, који су по казни изгубили бесмртност.

Неки афрички народи оргазам квалификују као „малу смрт”. Поједини интровертни људи, због страха од смрти у току полног чина, доживљавају његову блокаду.

Еротизована смрт, која се испољава жељом да се на самрти води љубав, није фантастична или скарадна, она је реалност, пише Л. В. Тома.

По Фројду, неурозе су као негатив перверзије. Неуротски симптоми се код појединих пацијената испољавају као десексуализоване перверзне фантазије.

И тако се непрекидно, од памтивијека до данашњих времена збивају биолошки процеси сполности, сексуализације или пансексуализације, који обезбјеђују преживљавање и доминирају духовношћу људске врсте.

Судећи према штурим наговјештајима булеварске штампе, и космонаути су експериментисали са сексуалним функцијама, у ску-

ченим и неудобним, бестежинским просторима васионских летилица.

Вјероватно је да „NASA” посједује податке о резултатима тих свемирских сексуалних тренинга, али их за сада држи у тајности, далеко од очију и ушију шире, воајерству склоне, земаљске јавности, која је, иначе, врло забринута због многобројних и злоћудно пријетећих планетарних потреса.

УОПШТЕНО О ЧОВЈЕКОВОЈ ПОЛНОСТИ

Сваки човјек је носилац подједнако комплементарног пола, а људска врста се дијели на мушки и женски пол. Без пола нема ни човјека, јер се он не може асексуално уобличавати. Заправо, ни у интраутерином животу ни у дубокој старости, у човјеку нема асексуалних соматских ћелија. Ништа се не развија и ништа не функционише независно од човјекове полне усмјерености, коју одликује широка скала индивидуалних специфичности сексоморфогенетских механизма, односно различитих функционалних полних особености. Наиме, полност је увијек двофазни систем, јер између два антиподна стања нема „чистог” пола, односно „у сваком мушкарцу има понечег женског, а у свакој жени понечег мушког”. Битипске сексуалне варијације зависе од односа изосексуалних и хетеросексуалних елемената у свакој личности појединачно.

У претходном вијеку остварена су нова сазнања о човјековој полности и стечена већа искуства у сексуалним активностима, која дјелимично могу да омогуће боље разумијевање и толерисање извјесних стеротипних, сексуалних чинова. (Ebing, Forel, Bloch, Hirschfeld, Ellis, Freud, Kinsey, Masters, Johnson, Kaplan.)

Уздржавајући се од претјераног „биологизирања”, било би цјелисходно само поменути неке новине у диференцирању човјекове полности.

Либидинозност представља урођену потребу за задовољавање полних нагона, које морфолошко-функционално чине мозак и полни хормони. Потпуна сексуализација мозга наступа тек у пубертету, кад гонаде почну да функционишу као ендокрине жлијезде.

Либидинозност почиње сексуалним надражајем и узбуђењем, а завршава се оргазмом.

Еротичност је човјекова потреба за емотивним зближавањем са сексуалним партнером и вођењем полне љубави. (Појава еротичности се дешава у току адолесенције и пубертета.)

Гениталност означава функционалну зрелост гениталних органа у човјека. Гениталност је повремено праћена природно мотивисаном жељом за добијање потомака, иако родитељство није нагонски предодређено већ је одраз у току живота стечене емоционалне зрелости сексуалних партнера.

Наведене физичке, психичке и социјалне компоненте плодности, у зрелом животном добу, обично су међусобно испреpletене и неусклађене. Поред биолошки заснованих и психофизички и социјално условљених разлога, облици изражавања полности су врло различити и индивидуализовани.

Дакле, пуна полна зрелост се постиже када се обједине и ускладе: физички, психички и социјални саставни дјелови човјекове полности.

Пуно задовољство сексуалног нагона полно зрео човјек постиже у потпуности са особом коју искрено воли, или је бар симпатише.

Будући да појединци никада не достигну потпуну полну зрелост, то се они не понашају прикладно у сексуалном животу. Отуда настају неспоразуми, незадовољства и поремећаји у обављању полних функција међу супружницима или сексуалним партнерима, који су најчешће погријешили у избору.

АУТОСЕКСУАЛНЕ И СОЦИОСЕКСУАЛНЕ АКТИВНОСТИ

А. Kinsey не разврстава задовољавање сексуалних нагона на „нормална” или „абнормална”, али одређене облике полне дјелатности означава као „перверзне” или „девијантне”. По њему се позитивна или негативна полна радња не квалификује према сполном облику којим се обавља, већ према унутрашњем који се доживљава.

Аутосексуално задовољавање полног нагона постиже се мастурбацијом или се збива у оргастичким сновима полуцирањем.

Мастурбација је прва полна радња у човјековом животу. Проглашавана је по здравље опасним гријехом. Онанија је стари, погрешан и напуштен назив који потиче од Онана, библијског јунака, сина Јудиног. Он није мастурбирао већ вршио „coitus interruptus”.

tus” и ејакулирао „ante portas”, не желећи да оплоди удовицу својег брата, по прописима старих Јевреја.

Мастурбација је биолошки оправдана радња која се упражњава у свим цивилизацијама. Обавља се код сексуалних пожуа које се не могу задовољити са партнером. У тим случајевима мастурбација врши улогу еротског вентила.

Савремени сексишопови нуде различите утензилије, мануелне или аутоматизоване, артифицијелне фалусе и вибраторе, намијењене самозадовољавању.

Јапанци су особито инвентивни у измишљању и производњи „сексуалних алата” за самозадовољавање.

(Према Kinsey-евим истраживањима, 92% мушкараца и 62% жена се сексуално самозадовољавају мастурбирањем).

Страх и предрасуде о штетном дјеловању мастурбације су апсолутно неосновани.

Снови са еротским садржајима често кулминирају оргазмом и „влажном постељом”. Оргастички, сладострасни снови представљају вид несвјесне мастурбације. Јављају се чешће код особа које у довољној мјери и фреквенцији не задовољавају своје полне прохтјеве. Оргазам у сну представља једну врсту супституције за испуњене сексуалне жеље према емотивно блиским партнерима или онима који посједују примамљиве еротске дражи.

Социосексуално задовољавање полне пожуе постиже се са одабраним партнером, који може бити хетеросексуалан или исто-полан-хомосексуалан. Обје врсте сексуалне активности обично почињу полним играма или узајамним подражавањем ерогених зона, као увод или предигру у сношај.

И зоофилија (скотолаштво или содомија, названа по граду Содоми у којем су практиковане ове врсте блуда), спада у социосексуалне полне радње.

Хомосексуалност, се помиње код древних народа као чест начин задовољавања полних нагона. (Бројнија је у мушкараца него у жена. Јавља се и у животињском царству, нарочито међу сисарима).

Познато је да је Христос морао да одстрани из јерусалимског храма катамитемушке проститутке.

Међутим, умјесто перверзије у избору објекта сексуалног интересовања, како се раније проглашавала хомосексуалност, савреме-

на сексологија је квалификује само као биолошку варијанту сексуалног нагона са истополно усмјереним афинитетом.

Поред урођено поларизоване, постоји и привидна или привремена хомосексуалност, стечена у казаматима, логорима или изолатима (у којима дуго и заједно бораве, иначе хетеросексуалне особе). Активни хомосексуалци су мушке конституције, док пасивни посједују женске тјелесне и душевне облике, често прихватајући професије у којима су већином заступљене жене.

Ријетке су искључиво хомосексуалне особе, исто као што ни многи хетеросексуалци нијесу ексклузивно полно усмјерени. (У свега 8% мушки хомосексуалци примјењују анални сношај – педикацио. Жене узајамно проводе фриксију или трибадију).

Према Kinsey-евом истраживању, међу женама и мушкарцима има личности које су наизмјенично, повремено или истовремено хомосексуалци и хетеросексуалци.

(У полном животу испитаника мушког пола, према овом аутору, хомосексуалност је заступљена са 6,3 % хетеросексуалност са 69,4 %, а аутосексуалност са 24%).

(Међу мушкарцима који су до 35. године остали неожењени, Kinsey је чак у 50% регистровао личности које су повремено испољавале хомосексуалне склоности. Исти аутор је нашао само 13% жена које су бар једном доживјеле оргазам у истополној сексуалној вези. Лезбијке се најчешће регрутују међу женама које се нијесу удавале.)

Хомосексуално оријентисана особа која се прилагодила природном усмјерењу свог полног нагона не сматра се болесном. Она не тражи помоћ и одбија сваки покушај лијечења. Када је хомосексуалац психогене провенцијенције, коју скрива и од које се стиди и брани, треба да подврћи психотерапији. Витиум артис је сугерисање правом хомосексуалцу да ступи у разнополни брак.

Зоофилија се назива полни однос човјека са животињом. Сексуалне жеље су оријентисане према домаћим животињама. Претежно су у питању пролазне настраности везане за усамљенички живот пастира. (И у анималном свијету се дешавају парења различитих животињских врста. Зоофилија се углавном среће код олигофрених лица).

(По Kinseyу свега 8% мушкараца имало је макар један полни контакт са животињама, док су жене такав анимални однос доживјеле у 3,6 %).

(Зоофилној жени животиња обично чини цуннилинтус. Рјеђе жена општи са својим псом љубимцем. Такви бизарни призори се могу видјети у појединим порно баровима, или развратним борделима.)

НЕОБИЧНИ НАЧИНИ ПОЛНОГ ЗАДОВОЉАВАЊА

Некада су сексуалне необичности називане перверзијама или противприродним блудом, док се данас оне сврставају у индивидуалне варијанте неуобичајеног задовољавања еротских пожуа.

Плурализам представља удружену полну игру, укључујући и сексуална општења, између три или више разнополних партнера. Проводи се од давнина у различитим формама сексуалног оргијања. Данас се обавља и под називом „групни секс”.

Џон Апдајк је у роману „Парови” натуралистички описао „свингере” који учествују у међусобним мијењањима партнера и дезинтеграцији брачне етике у америчком друштву, асоцирајући приближавање Апокалипсе.

„Клупска дјеца” су бебе за које ни мајка не зна ко им је биолошки отац.

Заједничко обављање полних радњи одиграва се међу емотивно равнодушним или сексуално презасићеним паровима.

Педофилија је психосексуална изопаченост у којој су изражене полне склоности према дјеци супротног или истополног усмјерења. Педофили се често одају делинквенцији напаствујући малољетнике, не презајући ни од њиховог уморства. Срећу се у редовима старијих, морално утрнутих или сенилно дегенерисаних развратника. Жене, обично средњег животног доба, покушавају да нађу задовољство у интимном односу са дјечацама.

Педофили се међусобно чврсто повезују у тајне, завјереничке групације, како би прикрили своје криминогене дјелатности или препродавали киднаповану дјецу.

Геронтофилија означава полну склоност младих људи према старијим особама. (Јавља се у оба пола. Може да се криминализује). Ову необичну полну повезаност треба разликовати од утилитарне женидбе младића богатом дамом зашлом у одмакло животно доба, или обратно.

Геронтофилија се јавља код психосексуалне неусклађености или емоционалне незрелости.

Некрофилија представља искључиво мушку, монструозну изопаченост сексуалног иживљавања над преминулим особама. Сусреће се код слабоумних, психопата или појединих особа које раде у обдукционим салама и мртвачницама. Садистичко сакаћење мртваца представља варијанту гнусне некрофилне дјелатности. Египатски стручњаци за балсмовање били су склони некрофилији, пише Fernando Henriques.

Нарцизам је сексуална оријентација према сопственој личности. У питању су аутоеротичне особе које уживају у сопственим дражима. Личности који се сами себи диве физичким изгледом или се одушевљавају својим интелектуалним или креативним способностима – могу бити оптерећени, макар абортивном формом нарцисоидности.

(Психоаналитички се тумачи да је примарни нарцизам егоцентрично својство сваког новорођенчета, док је секундарни нарцизам аквирирана појава неуротске природе).

Пигмалионизам означава полно узбуђивање визуелним или тактилним контактом са статуама нагих жена или мушкараца.

Изразито еротско задовољство може да се постигне миловањем голе и „укипљене” жене, као имитирајућој форми правога пигмалионизма.

Садизам представља груб начин задовољавања полних прохтјева, који се испољава деспотским и бруталним односом или тиранисањем сексуалног партнера. (Права љубав је лишена садистичких окрутности у сексуалној предигри и сношају).

Маркиз де Сад је описао бројне рафиниране и немилосрдне методе малтретирања сексуалног партнер да би се доживјело потпуно задовољавање полних прохтјева.

Вампиризам је форма садизма која се манифестује сисањем крви сексуалном партнеру.

У старом Риму испољавана су масовна садистичка одушевљења у гладијаторским окрутностима, које су се одвијале у арени Колосеума.

(Садисти се сусрећу у оба пола, али чешће међу мушкарцима, који су махом агресивнији).

Вербални садизам се испољава вулгарним псовкама и погрдама, које се упућују супарницима или противницима. Може се изражавати и у писаној форми, са застрашујућим садржајима и по-

громашким пријетњама. У јавним медијима се свакодневно могу читати или слушати многе безобзирности и увреде, чији су аутори оптерећени садистички еквивалентном формом писања или конверзирања.

Мазохизам карактерише сексуално уживање изазвано трпљењем болова на властитом тијелу или пасивним подношењем вријеђања и понижавања која наноси полни партнер. Мазохисти су послушни, сервилни и оптерећени комплексом инфериорности. Честе су конверзије садисте у мазохисту, или обратно. То је доказ повезаности или суштинске истовјетности ових полних особитости које могу да се испољавају истовремено или наизмјенично – као садомазохизам.

(Мазохисти оба пола су обично неуротичне, а понекад и психопатске личности).

Егзибиционизам се манифестује приказивањем гениталних органа пред особама супротног или истог пола. Обично се то дешава испред школа, у парковима и другим мање прометним мјестима. Сексуално уживање егзибиционисте се потенцира страхом које испољавају женске особе када им открије и истакне своје гениталије.

(Егзибиционисти се физички не приближавају другим особама већ се задовољавају мастурбирањем. Они су већином емоционално незреле, аморалне и етички неосјетљиве личности).

Женски егзибиционизам се препознаје ексцентричним и оскудним тоалетама, великим деколтеима и нападним разголићавањем или склоностима стриптизу. Прави нудисти обично нијесу оптерећени егзибиционизмом.

Вербалне верзије егзибиционизма се испољавају причањем вицева и анегдота са скарадним садржајем или изношењем голицавих исповијести.

И литератури, у којој се претјерано описују еротске бизарности, могу се приписати егзибиционистички атрибути.

Жене које својим облачењем и понашањем кокетирају и желе да истакну своје чари и сексепилност инклинирају егзибиционизму.

Фетишизам се карактерише полним задовољавањем са дјеловима тијела, праменовима косе, интимним вешом или предметима које посједује или би могла да употребљава жена. Куртоазно љубљење женских руку не мора увијек да буде израз поштовања или

префињене етикеције, већ може да представља ларвирану форму фетишизма.

Воајерством се назива постизање еротског уживања „кроз кључаоницу”, посматрањем туђе полне предигре или коитуса. (Раније се такво узбуђивање могло остваривати у јавним кућама, посматрајући полни акт кроз мали отвор на зиду или на преградном паравану просторије у којој се обављају сексуалне радње).

Савремена, махом индиферентна варијанта воајеризма је омасовљена, јер се омогућава свим посјетиоцима порно клубова у којима се упражњава „секс уживо”, да директно посматрају комплетне еротске представе.

Сурфовање кроз порно сајтове на интернету, такође може да представља модел појединачног или групног тривијалног, виртуалног воајеризма.

Екутерство означава полно уживање које се доживљава при слушавањем еротичног збивања у „сусједној соби”. (Претежно је израз мушког неуротичног односа према полности).

Ренифлерство се састоји у полном узбуђивању изазваном мирисањем урина или фекалија у женским тоалетима или латринама. (Умјесто полним субјектом овако настране личности се задовољавају мирисним надражајима од екскрета).

Будући да се необични услови полног задовољавања не могу сводити на генитоцентрични ниво или деградирати на техничко-гимнастичку процедуру, разумљива је неопходност да се нагласи висока енцефализираност сексуалности која посебно долази до изражаја у неубичајеним начинима постизања оргастичке екстазе. Очигледно је да су сва наведена одступања од уобичајеног начина полног задовољавања повезана, или условљена карактерним својствима партнера, која се обично испољавају и у свакодневном животу а не само у сексуално интонираним приликама.

ПОЛНА ПОХОТЉИВОСТ И СЕКСУАЛНЕ СЛОБОДЕ

Полност је природна неумитност свих живих бића. Код човјека је семпереструсна, присутна од рођења до смрти, док је у животињском царству, зависно од оплодног циклуса, моноеструсна махом код сисара, или полиеструсна, код неких птичјих фела, код којих јутарња свјетлост проводица сексуалне инстинкте.

Заправо, полни нагони у човјека нијесу условљени само биолошким, репродуктивним законитостима, јер би се јављали једанпут годишње, него се најчешће понављају због сексуалног уживања.

Наиме, полно спајање је најузвишенији чин људског живота, оличен не само у размножавању већ и у чудесном усхићењу и заносу у којем човјек, због коиталне екстазе и могуће оплодње, постаје налик богу.

Антички Грци су понекад сношај изједначавали са чином богослужења. Уосталом, полни однос између емотивно, сексуално и социјално зрелих партнера чини величанствени збир узајамних психофизичких наклоности, префињених сентимената и подударних еротских прохтјева. У противном, сношај се обавља безосјећајно, механички.

И летимичан осврт на међуполне односе, кроз доступна антрополошка истраживања и референтну литературу, указује на њихов капитални значај за одржавање цивилизацијског континуитета, али и на сталне негативне посљедице и табуе изазване претјераном похотљивошћу и злоупотребом сексуалних слобода.

Сасвим извјесно се може говорити о уљуђивању људске врсте потискивањем неусклађеног полног односа и проскрибовањем инцеста.

Нажалост, ове сексуалне аномалије, или перверзије, „*inversio in objectu*”, још увијек нијесу дефинитивно одстрањене из међуполних односа. Бестијалност се тешко може сврстати у рационално компатибилну врсту социосексуалних активности. Такође, фараонски брачни и родоскрвни односи између браће и сестара су, кроз честе дегенеративне посљедице, указали на њихову противприродну заснованост.

Историјски развој сексологије од пренаучног периода до научног приступа значајан је за схватање хумане сексологије, као и за дијагностиковање и лијечење полних поремећаја.

Уздржавајући се од упоређивања прадавног са савременим сексуалним понашањем, потребно је нагласити одређену подударност у упражњавању промискуитета и проституције, без обзира на вјечите промјене које се дешавају у природи и друштву.

Поједине конфесије су својевремено препоручивале полни аскетизам, сматрајући да сексуалност има оправдања само у репродуктивном циљу, иако су се и међу свештенством практиковале и

шириле „праве сексуалне епидемије”, прикриване црквеним одежама. Уосталом, бастарди су се рађали и појединим високим прелатима.

(Свештенички целибат је идеал, који је тешко у потпуности остваривати).

Папа Гргур Велики је вјеровао да свештеник може служити Богу само ако је одвојен од жене. Године 305. Концил у Елвири изопштио је из цркве све блуднице.

У Лондону су, 1351. године, градски оци забанили проституткама да носе хаљине сличне одјећи поштених жена. Енглеска блудница није смјела бити покопана у посвећеној земљи. Посебно гробље, цинично називано „црквено двориште за самице” било је резервисано за проститутке.

Разумљиво је да се књижевност сматра одразом културних и етнолошких обичаја једног народа у одређеном добу. У средњем вијеку, раздобљу сексуалне простоте и необузданог разврата, књижевност је подстицала полне прохтјеве код образованог свијета.

Појава „црне смрти”, ендемије куге у XIV вијеку, утицала је на прихватање заблуде да нико ко пати од венеричних болести не може добити кугу. Зато су људи хрлили у порочне јазбине.

У Млецима је било 20.000 куртизана, у XVI вијеку, које су уживале углед као грчке хетере. Оне су своју сексуалност повезивале са менталном виспреношћу. У њихове палате улазило се као у „Венерин рај”.

Појаве полних болести, које се први пут помињу 1496. године, уплашиле су трговце сексом. Венеција је 1522. године основала болницу злокобно названу „Incurabili”, изграђену новцем од пореза на проститутке.

Руска царица Катарина Велика остварила је успон Русије захваљујући својим љубавницима, које је награђивала великодостојничким положајима на двору. Уз државничку мудрост посједовала је незаситиве сексуалне апетите, због којих се без устручавања могла сврстати у ред нимфоманки. (Одабрала је дванаест „мушких проститутки”, од којих је Корзаков био наредник царске страже, а Орлов њен миљеник, док је горостасни Потемкин био заповједник њене армије, који је 1783. године припојио Крим Русији). У Катариној шездесетој години запао јој је за око двадесетпетогодишњи поручник коњичке гарде Платон Зубов.

Дакле, у Русији је дошао до изражаја тријумф жигола.

Версајски дворови Луја XIV и Луја XV, у XVIII вијеку, били су на злу гласу по разблудном понашању.

Париз је био претворен у голему јавну кућу. На сваког десетог мушкарца отпадала је по једна проститутка.

Разузданост краљева и племства служила је као негативан примјер за угледање и понашање обичних грађана.

Мадам Помпадур, као краљева љубавница, била је извор части и власти.

У Лондону XVIII вијека ординирало је 50.000 проститутки, не рачунајући издржаване метресе.

Будући да је примјењивано много, према Ватсјајановој „Кама сутри” 64, сексуалних модалитета, мора да су људи до гађења били презасићени разноврсним варијацијама задовољавања својих еротских прохтјева. Да би се превазилазиле психичке кочнице или физиолошке инхибиције полног реаговања користили су се афро-дизијаци или помагала за сексуално надраживање.

У Енглеској су почели да се употребљавају кондоми, које је изумио легендарни доктор Цонтон. Намијењени су били више спречавању зачећа него заштити од полних болести.

Узгредно је вриједно помена „Находишта” у Котору (1414. године), у којем су примана нежељено зачета дјеца љубави. Находиште је радило све до Другог свјетског рата.

Тадашња женска мода, са разголићеним грудима и раменима, постицала је лакше успостављање сексуалних веза. Жене које није-су биле обдарене великим дојкама, камуфлирале су тај недостатак вјештачким грудима од воска.

Брачни оглас се први пут појавио у „Збирци за напредак домаћинства и трговине”, 19. јула 1695. У њему: „Младић од 25 година, с добрим послом, тражи одговарајућу прилику.” А у „Observeru” од 22. маја 1797. оглашава се млада дама која је низ година била удаљена од свијета забаве, јер се бринула о болесној рођаци, а сада тражи пријатеља, неког ваљаног центлмена „који није престар, до-бронамјеран је и угодан”.

Тако и тада почиње брачна и ванбрачна понуда и потражња полних веза и услуга преко штампе.

Истовремено, са овако учтивим огласима, објављеним прије три вијека, намеће се потреба за компарирањем тадашње са сада-

шњом саблажњивом, субкултурном и аморалном рекламом и комерцијализацијом међуполних односа. Међутим, морално је оно што је социјално, односно што је прихватљиво за обичаје и навике шире популације.

Према енглеском социологу Ellisу либидо просјечног мушкарца или жене отприлике је исти свуда, а основни физиолошки капацитети се тешко могу знатно мијењати. У наведену просјечност се не могу уврстити нимфоманке са појачаним полним прохтјевима или фригидношћу, као ни мушкарци са патолошки израженом сексуалном пожудом – сатиријазом. Сексуалне атлете се, такође, не срећу тако често. Вриједно је нагласити да је полна потенција кроз историју човјечанства, као и данас, увијек глорификована. У прошлости је постојао култ еректираног пениса. У процесијама, током жетве, ношени су гигантски фалуси и пјеване Fescenine, раскалашне пјесме, од којих потиче ријеч фасцинирати, која у фројдистичком призвуку значи „опчинити се видећи пенис”. (Младеж је носила амулете у облику пениса, којим се и данас украшавају, у савременој Италији).

Данашњи млади људи умножавају сексуалне прохтјеве уз настојање да се све проба, „одмах и без одлагања”.

Очигледна је сличност, готово до идентичности, у психосексуалним пожулама и понашањима међу људима, без обзира што их раздвајају миленијумске временске дистанце.

Умјесто „сифилизације”, која је и даље актуелна, на сцени је пандемија сиде.

Тежња за доживљавањем сексуалних разноликости и мијењањем партнера, уз стицање све већих сексуалних слобода, актуелно потенцираних контрацепцијом и дрогама, скоро редовно се остварује кроз промискуитетне и проституционе односе, како у прадавној прошлости тако и у садашњости.

Уосталом, легална и илегална комерцијализација сексуалне дјелатности и трговине „бијелим робљем” је врло експанзивна, профитабилна и универзална.

Средином претходног вијека проституција постаје дискретнија, ангажовањем дјевојака на позив, кол герли. Потајна проституција се обавља и у „јавним кућама на точковима”, као и у ексклузивним „салонима за масажу”.

Masters и Johnsonova су први у историји медицине регистровали интравагиналне реакције жене током сексуалног акта. Они су закључцима о физиологији сексуалног одговора омогућили класификовање и дијагностиковање сексуалних поремећаја научним методама.

Helen Kaplan је приписала велики значј страху од тренутне или трајне импотенције. Она је конципирала психосексуалну терапију, која је револуционисала лијечење сексуалних дисфункција. Често неадекватно и меркантилно ординирање силденафила или SKOT-a (интракавернозно аутоинјекционе терапије) или имплантирање силвер-силиконске пенилне протезе су изрази тежњи за стицање сексуалне омнипотенције полно незадовољне или немоћне особе.

Ријечју, проституција се не може сасвим потиснути или забранити, али се може упростојити, здравствено обезбиједити и хуманизовати.

СВЕГА ПРЕВИШЕ ШКОДИ

Револуције, укључујући и сексуалне, увијек су изазивале далекосежне посљедице на социјалне прилике, морална схватања, интeрперсонална и међуполна понашања.

Веће сексуалне слободе, које понегдје попримају промискуитетне димензије и борделске форме, прихватају се као животни стил не само у групацијама еротомана, већ и појединих угледних достојанственика и успјешних стваралаца.

Сексуална похотљивост не може да погодује душевном здрављу и самопоштовању особе која паралелно одржава више еротских веза.

Иако у сексуалним слободама ништа није забрањено, или је све дозвољено, у савременој сексологији се ипак разликују неуобичајени услови за задовољавање полних нагона од оних који су абнормални, на страни и могу да партнерима наносе физичке, психичке или социјалне повреде.

Вриједи се клонити аскетског псеудопуританизма, али исто тако избјегавати перверзоидно и насилничко, емотивно немотивисано упражњавање еротских прохтјева, набоја и чинова, придржавајући се латинске изреке: „Omne nimium nocet”. (Свега превише шкоди.)

Промијењен је и јавни однос према испољавању сексуалних наклоности и активности, које се све мање прикривају велом приватности. Промјене ставова о сексуалном понашању условљене су друштвеним и економским стањем. Наиме, порастом животног стандарда расту и сексуалне необузданости.

Научно утемељена медицинска сексологија и етички, едукативно и професионално квалитетни јавни медији морају перманентно истраживати, обавјештавати и утицати да се пансексуализам хармонизује и оплемени са панхуманизмом.

ЛИТЕРАТУРА

- Љ. Ерић, *Страх од смрти*, II издање, Просвета, Београд, 2001.
- С. Лерер, *Витези медицине*, Зенит, Просвета, Београд, 1981.
- М. Кошичек, *Seksualni odgoj*, Ероћа, Zagreb, 1965.
- М. Кошичек и сарадници, *Наука о сполности*, Интерпрес, Београд, 1971.
- Костић, *Основи медицинске сексологије*, Медицинска књига, Београд – Загреб, 1966.
- Међународни симпозијум: *Сексуалност, агресивност, делинквентност*, Матица српска, Нови Сад, 1999.
- Симпозијум: *Сексуална агресија*, Матица српска, Нови Сад, 1977.
- Т. Х. Ван де Велде, *Савршен брак*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1966.
- А. Тофлер, *Трећи талас I и II*, Зенит, Просвета, Београд, 1983.
- Л. В. Тома, *Антропологија смрти I и II*, Просвета, Београд, 1980.
- Ј. Хаци-Ђокић, *Уролошка гинекологија*, Медицински факултет, Београд, 2000.
- А. Forel, *Polno pitanje*, Medicinska knjiga, Beograd – Zagreb, 1958.
- F. Henriques, *Historija prostitucije I i II*, Ероћа, Zagreb, 1968.
- Ф. Фукујама, *Наша постхумна будућност*, ЦИД, Подгорица, 2003.
- Ј. Николић, *Хирургија полних органа*, Института за урологију и нефрологију, друго издање, Београд, 2000.
- Ватсјајана, „Кама сутра”, Зодијак
- Д. Вукотић, *Бесједе и огледи I*, Полност и сексуалне разноликости, ЦАНУ, Подгорица, 1996.
- Д. Вукотић, *Одабрани радови из урологије*, Повреде спољних гениталних органа I, II, ЦАНУ, Подгорица 1996.
- Д. Вукотић, *Бесједе и огледи IV*, Нека стручно-етичка двоумљења у урологији, ЦАНУ, Подгорица, 2004.
- Д. Вукотић, *Етичке контроверзе у медицини*, ЦАНУ, Подгорица, 2000.

